

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی ایران

عامل: متن قوانین - تصویبات - صورت منقح مذاکرات مجلس شورای ملی - مذاکرات مجلس سنا
انتشارات: فرامین - انتخابات - آئین نامه ها - بهمن نامه ها - آگهی های رسمی و قانونی سؤالات

سال ششم - شماره ۱۵۵۰

پنجشنبه

۱ شنبه ۲۸ خرداد ماه ۱۳۲۹

صفحه ۱

دوره شانزدهم قانونگذاری

شماره مسلسل ۳۵

مذاکرات مجلس شورای ملی

جلسه ۳۵

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز سه شنبه ۲۳ خرداد ماه ۱۳۲۹

فهرست مطالب:

- (۱) تصویب صورت مجلس جلسات ۱۸ و ۲۱ خرداد ماه
- (۲) بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مصدق و اسلامی
- (۳) معرفی آقای صادق وثیقی بوزارت اقتصاد ملی و بیانات آقای نخست وزیر راجع

به نفت

(۴) بیانات آقایان: جمال امامی، تپور تاش، شوشتری بعنوان ماده ۹۰ آئین نامه

(۵) تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای اردلان وزیر کشور

(۶) تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای دکتر اقبال وزیر راه

(۷) انتخاب یک نفر منشی

(۸) تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای فروزان معاون وزارت دارائی (۹) ختم جلسه بعنوان تنفس مجلس دو ساعت و ۲۰ دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای رضا حکمت تشکیل گردید . . .

حکیمی - طباطبائی

۱ - تصویب صورت مجلس جلسات

۱۸ و ۲۱ خرداد ماه

رئیس - مورد اسمی غائبین قرائت میشود

(شرح زیر قرائت شد)

غائبین با اجازه آقایان: علی اکبر امامی امیری

حسین فرهودی - محمد علی منصف - جواد گنجی -

مسکر صاحب جمع - عبدالحسین مجتهدی - ابوالقاسم

امینی - علی اصغر سر نیب زاده - دکتر یوسف مجتهدی

دکتر محمد علی هدایتی - امیر نصرت اسکندری -

احمد حبیبی - هادی تربتی - ابوالفضل حاذقی -

غائبین بی اجازه - آقایان: دکتر مصباح زاده -

شکرا الله صفوی - ابوالفتح فخرمان - عبدالحمید سالار

سندیجی - دکتر عبدالحسین طباطبائی - حسن اکبر -

دکتر احمد سید امامی - لطفعلی معدل - عبدالوهاب

اقبال - جواد مسعودی

رئیس - نسبت بصورت مجلس روز ۱۸ و ۲۱

نظری هست؟ پرمایه آقای آشتیانی زاده

آشتیانی زاده - در جلسه گذشته ثبت نام کردم

که قبل از دستور یک اظهاراتی راجع به اجاعاف و

ظلم لایفتری که به این دانشجویان دانشکده پزشکی میشود عرض کنم از طرفی آقایان نمایندگان و خود دولت هر روز اینجا حاضر میشوند و میگویند دستهای مرموزی در کار است و آن تریک و تهریک در تمام شئون و در تمام دستجات می کنند از طرفی رئیس دانشکده پزشکی خودش یک روز دانشجویان را تهریک میکند وقتی که کار وزارت را به او و سلمه می دهند خودش بر علیه دانشجویان قیام می کند (رئیس - نسبت بصورت جلسه بفرمائید) جلسه گذشته بنده ثبت نام کردم بعد نفهمیدم چه شد که آن اجازه ها از بین رفت در صورتیکه آن اجازه ها باید برای این جلسه محفوظ بماند .

رئیس - گفته نشده که میماند برای بعد اگر گفته نشود باید روز بعد ثبت نام کرد

آشتیانی زاده - در هر صورت بنده از دولت خواستم که اینجا حاضر شود و یک جواب قانع کننده بیا راجع بدان دانشجویان دانشکده پزشکی بدهد اگر غیر از این باشد در جلسات دیگر این موضوع را طرح میکنم و گمان میکنم که اغلب نمایندگان محترم هم نسبت باین موضوع باینده موافق باشند که باید نسبت بکار دانشجویان پزشکی تصمیم عاجلی گرفته شود و الان هم بنده اطلاع یافتیم پلیس وارد مریضخانه وارد دانشکده شده و آنها را با اسلحه تهدید میکنند

رئیس - آقای شوشتری

شوشتری - عرض بنده مربوط بصورت جلسه

است عرض کنم کدر صورت مجلس بنده را غائبی

اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده اجازه خواستم

منتهی ممکن است بمن جواب داده شود که این اجازه

را باید کمیسیون عرایض تصویب کند اما میخواستم

سؤال کنم اگر کمیسیون عرایض (حکیمی - کمیسیون

عین مذاکرات مشروح سی و پنجمین جلسه از دوره شانزدهم قانونگذاری

«اداره تدوین و تحریر صورت مجلس»

خاطر آقایان نمایندگان مستعضر است
اول اردیبهشت ۱۳۲۸ مجلس مؤسسان مرکز
نمایندگان مرکز ولایات تشکیل گردید و در
۴۸ قانون اساسی تجدید نظر نمود و اصل تصویب

گند ولی اکنون که مجلس شتا هست هر وقت چنین اختلالی روی داد راه انحلال باز است و مجلس سنا بوظیفه خود عمل میکند.

نظر باینکه تجدید نظر در قانون اساسی را باید مجلس مؤسسانی بکنند که اختیاری آن نمایندگان مجلس ملت باشند و مجلس مؤسسان منعقد دراول اردی بهشت ۲۸ این شرط را واجب نموده است.

لذا امضاء کنندگان ذیل برای جلوگیری از هر گونه جدال بین ملت ایران و مجلس مؤسسان اول اردی بهشت درخواست می نمایند که اصل ۴۸ قانون اساسی خورج ۱۴ ذیحجه ۱۳۲۴ هجری قمری بعنوان تفسیر درمجلس خود برقرار بماند.

برای اتمام آن همه از نمایندگان مجلس مؤسسان که شرم از خدا نکنند و خود را برای تجدید نظر در قانون اساسی مأمور حقیقی ملت قلمداد کنند کافی است که گفته شود بر طبق اصل ۲۷ متمم «شرح و تفسیر قوانین از وظایف معضه مجلس شورای ملی است»

همچنانکه در دوره دوم تقنینی کلاهی حقیقی ملت اصل هفتم قانون اساسی راجع بعد نصاب عده حاضر در موقع مذاکره و رای را در ۱۶ تیر ۱۳۲۰ (هفتم جمادی الاولی ۱۳۲۹) تفسیر کرده اند و اکنون این مجلس هم صلاحیت آن را دارد که مصوبات مجلس مؤسسان را تفسیر کند.

برای ملت ایران هم که حاضر نیست در قانون اساسی غیر از نمایندگان حقیقی ملت تصرفاتی بکنند کافی است که ما اصل ۴۸ را دست نخورده بجای خود بگذاریم و ثابت کنیم هر مجلسی که کار خوب بکند مرضی خاطر ملت است.

این هم ماده واحده است که باید ۱۴ نفر امضاء کنند حالا بته با اختیار خودتان است من فداکاری کردم من امروز بوظیفه ملی خود رفتار کردم بکنید من افتخاری را که باید بپریم نمیکند هم میرم روز اولی که آقای منصور نخست وزیر شدند من بایشان گفتم آقای منصور شما که آمدید نخست وزیر شدید بیاید قدمی برای اصلاحات این مملکت بردارید موفق شدید نام یک خواهید گذاشت موفق هم نشدید باز نام یک شما محفوظ است خواهند گفت منصور خواست کاری بکند ولی نگذاشتند ولی متأسفانه ایشان از روزی که تشریف آوردند غیر از همان دولایحه ای که فرار بود که تقدیم مجلس بکنند راجع به قانون انتخابات و قانون مطبوعات قدم دیگری بر نداشتند بعد از آن هم یک قدم مفید دیگری برداشتند آن قانون فروشی خالصیات است که میخواستند خالصیات را هم اشخاص مملکت ویر پول و متمون بگیرند اگر آقایان میخواستند مجلس شانزده در تاریخ این مملکت نامی بگذارند این هراضی که من گفتم کاملاً اجرا کنید ابتدا صحبت نکنید ابراز موافقت و مخالفت نکنید اگر با این لایحه هم مخالفید من مرضی نیستم شما مخالفید با این لایحه بی ندارید ممکن است یک ماده ای با این طرح مخالف باشند اگر مخالفید رای ننحید اگر شما آمدید این طرح

را رد گردید پس مجلس مؤسسان را باید گردید و آنوقت قهری رفع شبهه از مردم میشود اگر این طرح را رد کردید بوظیفه حق مردم رای مجلس و مجلس مؤسسان عین یکدکام را رای حقیقی ملت نمیدانند حالا این طرح است از آقایان خواهش میکنم چهار نفر برخیزند و هر یک نسخه را به چهار امضاء برسانند که مطرح شود بعد اگر مایلید رای خودتان را اعلام بکنید هر یک دو لایحه میخواند حالا بنده چهار نفر جوانرو میخوانم که برخیزند من ناصر پیرنری (در ایستگاه ۴ نفر آقایان مکی - اللهیار صالح - دکتر شایگان - دکتر خانی هر یک یک نسخه از طرح را از آقای دکتر مصدق برای امضاء گرفتند) باز هم نمایندگان جبهه ملی تیمور قاش - جوانرودی که صرفاً باطاعت نیست بگذارید مامم حرفمان را بزنیم.

رئیس - موضوعی مطرح نیست نطق قبل از دستور است.

دکتر مصدق - اصل ۴۸ قائم مقام اصل ۴۸ مجلس مؤسسان جدید میشود یعنی اصل ۴۸ که از طرف نمایندگان حقیقی ملت دراول مشروطیت بوده قائم مقام اصل ۴۸ مجلس مؤسسان میشود.

تیمور قاش - آقای رئیس این که نیست.

جمال امامی - خلاف قانون است.

رئیس - موضوعی مطرح نیست نطق قبل از دستور کرده اند و سه نفر از آقایان ناطقین نوشتن را بایشان داده اند. هشت دقیقه هم بیشتر وقت باقی نیست.

اسلامی - بنده که نوبت خود را ندارم.

آشتیانی زاده - خوب حالا لطف بفرمائید رئیس - شما آقای اسلامی وقتتان را واگذار نمیکند؟

اسلامی - بنده نوشتم که مطالبی دارم و بایستی عرض کنم و این موضوع فعلاً مطرح نیست وقتی که قبل از دستور تمام شد مطرح بشود که نمایندگان اظهار عقیده بکنند.

دکتر مصدق - بنده استدعا میکنم کسر کار وقتتان را بپوشانید بنده.

اسلامی - بنده مرضی ندارم ولی روی این موضوعی که مطرح فرمودید بایستی صحبت شود.

دکتر مصدق - البته این فرمایشات سرکار در نظر گرفته خواهد شد.

آقای دکتر شایگان شما همینطور بگردانید که بعد نگویید پولوی ما نیاوردند بنده به قضا ابران در قضا است.

امامی اهری - بنده با کمال صراحت عرض میکنم که این طرح بضرر مجلس است.

جمال امامی - آقای رئیس شما بفرمائید رئیس - هیچ الزامی ندارم کسی امضاء بکند اگر خواستند آقایان امضاء میکنند و در غیر اینصورت خیر بنده هم معترضم که باید طرح در خارج وقتی که موجبات قانونیش تمام شد در مجلس مطرح شود و یک فراکسیونهای هست بطلبی که مطرح میشود بایستد

مجلس مطرح هر دو آقایان بایستد خارج مطرح بکنند نورالدین امامی - ما چه صلاحیت داریم که کار مجلس مؤسسان را تغییر بدهیم.

خانری زاده - کجا صلاحیت داشت آن مجلس مؤسسان.

دکتر مصدق - بنده خاطر دارم وقتی طرح نفت را در این مجلس عنوان کردم عوض ۱۶ امضاء ۸۰ امضاء شد بعد آقایان رفتند در خارج کوشش کردند که امضایشان در صورت جلسه نوشته نشود.

تیمور قاش - چه طرحی؟

دکتر مصدق - طرح لایحه نفت.

تیمور قاش - بنده که آنرا امضاء کردم همان تیمور قاش سابق بنده آقای دکتر اگر اجازه بفرمائید عرض کنم.

دکتر مصدق - این طرح را بنده همینطور آوردیم بوظیفه خودمان عمل کردیم آقایان مختاریه تیمور قاش - بنده طبق ماده ۹۰ اختیارات دارم جمال امامی - بنده هم طبق ماده ۹۰ اختیارات دارم.

دکتر مصدق - آقا بنده معلوم شد از این مجلس ذمهای برای این مملکت امیدی نباید داشت عده ای از نمایندگان - اینطور نیست (همه نمایندگان) (زنک متد رئیس)

نورالدین امامی - اختیارات آقای رئیس دکتر مصدق - اجازه بدهید شما هم صحبت خودتان را بعد بفرمائید بکنید بنده این طرح را پیشنهاد کردم که نمایندگان مجلس از این تزلزل و نگرانی بیرون بیایند (نورالدین امامی - نگرانی نداریم) آقای امامی اجازه بفرمائید بعد از بنده حضرت عالی اجازه میگیرید تشریف میاورید هیچ مانعی هم ندارد بنده این طرح را از این نظر پیشنهاد کردم که نمایندگان مجلس از این تزلزل و نگرانی در آید اگر بنا عود عقیده آزاد راجع باینکه نفت اظهار کنند و حربه انحلال در پشت گردن آنها باشد خواستم نمایندگان از قید آن بیرون بیایند حالا دیگر چه عرض کنم.

جمال امامی - اگر راست میگوئید راجع به آن لایحه صحبت بفرمائید که کان لم یکن است.

دکتر مصدق - آنرا که شما میخوانید امضاء کنید آن امضاء ندارد.

جمال امامی - دارد شما نمیخوانید مطرح کنید.

دکتر مصدق - مقصود من این بود که نمایندگان مجلس از این تزلزل و این نگرانی در آید.

عده ای از نمایندگان - نگرانی نداریم هیچ نگرانی نیست.

دکتر مصدق - در تمام دنیا قضات دادگستری استقلال دارند یعنی قضات دادگستری تا لایتنر نباشند نمیتوانند رأی را بر طبق عدالت بدهند بر طبق موازین بدهند حالا اگر آقای امامی اهری بفرمائید که من لایتنر هستم مامم عرض ندارم و اگر اظهار می کنید بر خلاف این اصل است

نمایندگان مجلس شورای ملی بایستد در وقتیه مصون باشند و تصور کنند که در یک دوره تقنینیه غیر از صلاح محکمت نمیتوانند کاری بکنند این پیشنهاد را بنده کردم که آقایان نمایندگان محترم محکم بر جای خودشان بنشینند و هر لایحه ای و هر مطلبی که از شما میخوانند روی اصل آزادی و روی اصل دموکراسی رای بدهید حالا نخواستید نخواستید بنده من بکنم ایرانی هستم که میخوانم تا بهر بوظیفه خودم عمل کنم (نمایندگان - همه صیحت طورند) و تاریخ شهادت بدهد که من یک فردی از افراد این مملکت هستم که از همه چیز خودم در راه خیر و صلاح مملکت میکنم حالا شما نمیخوانید مرحمت زیاد بنده بخدا باین مجلس فقط برای خدمت آمده ام حال مساعد نیست من ناخوشم دیشب طیب آمد گفت اگر دوام استراحت نکنید خطر بشما متوجه میشود اینست که بنده از آقایان نمایندگان محترم خدا حافظ میگویم و استدعا میکنم که بنده را از همکاری خودتان اخراج بکنید (تیمور قاش - اجازه بفرمائید صحبت بشود و مامم عرض کنیم که چه می خواهم بگوئیم)

نورالدین امامی - آقا طبق ماده ۹۰ بگذارید صحبت کنیم.

شوشتری - بنده طبق ماده ۹۰ اعتراض دارم اختیارات نماینده ای دارم.

اسلامی آقا نوبت بنده است بنده اسم نوشته ام قبل از دستور سومی بنده هستم.

رئیس - شما ده دقیقه میتوانید صحبت کنید بفرمائید (شوشتری - بنده اختیارات دارم)

اسلامی - عرض کنم که بنده مجبورم قبلاً صحبتی که خودم داشتم و خیلی هم مهم است بگذارم کنار و فرمایشاتی که جناب آقای دکتر مصدق فرمودند تا آنجائی که بنده میتوانم و شاید نظر همه آقایان باشد جوابی عرض کنم البته مقصود این نکته را ناگزیرم عرض کنم که جناب آقای دکتر و آقایان اقلیت تصدیق میکنند که از وقتی که مجلس شورای ملی دوره شانزدهم افتتاح شد هر طرح قانونی که تهیه کردند اگر ۸ نفر امضاء کرده اند همیشه امضای بنده هم بوده برای اینکه میدیدم واضحاً بایک حسن نیتی میخوانند که یک کاری برای مملکت بشود دو یاسه طرح دادند که امضای بنده هم پای آنهاست تا شدیم ۱۰ نفر که آنها بتوانند طرحشان را تقدیم بکنند و البته ایشان مرد اصولی هستند دکتر حقوق هستند وقتی که ما طفل بودیم اسم ایشان را میشنیدیم دکتر مصدق دکتر مصدق معروف بودند و ما ایشان احترام داشتیم حالا هم احترام میکنیم همه آقایان نمایندگان مجلس آمده اند اینجا که خدمت کنند آن وقت یک دفعه همه را وادارند باینکه در آیدند نمایندگان واقعی می آیند آقا ۱۳۰ نفر نماینده باید در این مجلس بیاید و امسال چند هزار نفر را طلب بودند هر انتخاباتی که شما بکنید بنده الان امروز اینجا اعلام میکنم این قانون انتخاباتی که آورده اند یک پول بدرد نمیخورد

یکشاهی بود نمیخورد (صحیح است) یک قانونی آورده اند که مجلس شورای ملی نمیتواند تصویب بکند برای اینکه با هم دست دولت در کار است شما فردا یا یکسال دیگر خواهید رفت این قانون انتخابات از آن قوانینی نیست که مجلس شورای ملی بتواند رویش مینظرند رای بدهد (صحیح است) برای اینکه بسیاری از مولود است که دست دولت بیشتر باز شده تقلبات زیادتر خواهد شد اینست که این قانون دردی را دوا نمیکند و اینکه حمله بشود که انتخابات همه جا خراب بوده اینهم بسیار حرف ناحسابی است (صحیح است) بنده اینجا عرض میکنم و میگویم اگر آقای دکتر می خواهند ما همکاری کنیم بایستی همیشه روی اصول و مقررات رفتار کنند بنده بتوبه خودم عرض می کنم این مازندران است همیشه آقایان در تابستان یا ایام عید برامسر و بابلسر تشریف میبرند آنجا یک سؤالی از مردم میکنند که هاس اسلامی یا وکیل دیگر مازندران آباری مردم کار می کند؟ بنده خودم را عرض می کنم حتی که بنده هر چه داشتم در این دوره که آمدیم اینجا خرج کردم و دوندگی برای مردم کرده ام در خانه ام هم باز است برای مردم جان می کنم طاعت ندارم که اینجا حرف آقای دکتر مصدق را گوش کنم من خودم را وکیل مردم میدانم همه آقایان هم میدانند ۶۴۸۷ نفر وکیل نشدند اینجا ناراضی خواهند بود شما خیال میکنید راجع با انتخابات تهران چیزی نگفتند؟ بنده عرض می کنم شما احترام دارید ایشان احترام دارند والله مجلس شورای ملی می خواهد کار کند دلش هم اینست که بنده و عده ای همیشه طرحهای شمارا امضاء می کنم بنده که یک فرد کوچکی هستم هر طرحی که شما می نویسید امضاء می کنم شما یک مرد اصولی هستید می آید در مجلس نطق قبل از دستور بکنید بنده هم صبح چائی نخوردم ساعت ۶ آمد اینجا اسم نویسی کردم جناب آقای اللهیار صالح و آقای نریمان هم تشریف داشتند بنده دیدم شرحی فرمودند که وقتتان را بدهید بن ولی آقادر حین نطق قبل از دستور می شود یک طرحی داد؟ شما اگر می خواهید تظاهر کنید بین مردم استغفرالله تظاهر نمیگویم مامم یک وظیفه می داریم اینک میگوئید دیکتاتوری شده است اینجا مجلس شوری است در اینجا باید مشورت کنیم صحبت کنیم ما مطالعه میکردیم و صحبت میکردیم که آقا باین دلیل من امضاء میکنم یا امضاء نمیکند و بنده از کسانی بودم که امضاء میکردم ولی با این طرزی که شما دارید رفتار میکنید نمیتوانستم امضاء کنم بنده استدعا میکنم که با یک چوب همه را نرانید اگر می خواهید کار کنید اینجا همه نمایندگان آمده اند که با یک روح صمیمیت کار کنند ولی این طرز کار نیست مجلس خود بخود منحل میشود.

نظر باینکه علت اصلی انحلال در سایر ممالک در وقت دوزخ تقنینیه است که بواسطه حوادث سیاسی و اقتصادی پیدا افکار عامه در زمان انتخابات و جنبه در موقع انحلال فرقه های فاحشی دیده شود که در بسیاری از موارد دولتها نمیتوانند مجلس همکاری کنند و همکاری مجلس با دولت انحلال مجلس است که نمایندگان مطابق روز انتخاب شوند و مجلس بروند و اختلاف را بکنند ولی در ایران چون مدت دوره تقنینیه است انحلال مجلس را اجباب نمیکند و پس از دو مجلس خود بخود منحل میشود.

نظر باینکه در موقع تجدید نظر مجلس سنا در موقع بروز اختلاف طبق اصل ۴۸ ست انحلال مجلس شورای ملی را تصویب

بنده در این مورد بیش از این عرض نمیکنم و با آقایان
اطمینان میدهم همانطوریکه مکرر عرض کردم دلیل
همکاری ما با شما اینست که هر وقت شما هر طرحی
دادید بنده خود همیشه امضاء کرده ام و ولی جناب
آقای دکتر بقائی این را هاش نبود که اینطوری
بکنید الان آقای دکتر مصدق باز هم تکرار کردند.
حالا مردم در خارج اینطور خیال میکنند که ایشان
یک عملی میخواهند بکنند که تمام این گرسنه هاسیر
باشوند. تمام این بیکارها مشغول کار شوند و آقایان
نگذاشتند. در صورتیکه بنده عقیده دارم که اگر
من مانع این کار هستم حاضر بروم در خانه بنشینم شاید
آقایان باشند که این نظر را داشته باشند (دکتر
بقائی - کار اینست که جلو تحریکات حکومت
دیکتاتوری گرفته بشود) بلی آنرا هم بنده باشا
هم عقیده هستم. ملت ایران دیگر هیچ قیمت زیر بار
حکومت دیکتاتوری نمیبرد. (آشتیانی زاده - الان
رفته) (دکتر شایگان - خدمت شما هم خواهند
رسید) خواهید دید که آنروز اکثر این نمایندگان
باشا حاضرند که فداکاری کنند و باید از روی
جنازه شان بگذرند شما هشت نفر تنها نخواهید بود
(دکتر شایگان - متأسفانه دیر خواهد بود) امامطلبی
که میخواستیم عرض کنم
رئیس - دیگر وقت زیادی ندارید آقای
اسلامی

اسلامی - بلی بنده مطالب خیلی زیاد بود
ولی يك موضوع را عرض میکنم و بقیه را میگذارم
برای وقت دیگر و اما موضوع دیگری را که میخواستم
عرض کنم میترسم وقت تمام بشود. الان اطلاع
دادند که يك همه پلس رفته اند به بیمارستانها این
دانشجویانی که در دانشکده پزشکی هستند خواسته اند
بزور بپردازند برای امتحان و من می خواستم عرض کنم
که اگر يك تصادمی بشود بین دانشجویان و پلیس
ممکنست يك اتفاقاتی پیش بیاید. الان رفته اند در
بیمارستان نجات و کافوی نوشته اند که پلیس آمده
آنجا که آنها را بزور ببرد سر جلسه امتحان حالا بنده
صحت و سقمش را نمیدانم. و باین اعتصاب دارند نرسد
سیاسی می دهند در حالی که در این اعتصاب هم مجلس
شورای ملی و هم دولت تصدیق کرد که اینها حق
دارند و کنار آمدند و رفتند سر کلاس ولی وقتی
مصلحت گفتند دیدی ما پیش بردیم به آقای رئیس
دانشکده برخورد کرد. خوب آقا اینها طفلند معلم پدر
روحانی است آمدند گفتند شما در اعتصاب رعایت
دیسپلین را نکردید من نمیدانم دیسپلین یعنی چه؟ اگر
اینها متهم سیاسی هستند و بایک جاهائی بنوبست دارند
قانون هست. اینها را تعقیب کنید ما هم مستحضر
بشویم اما بخود تحریک نکنید اگر يك دانشجویی
گفته است دیدید ما پیش بردیم اینک حرفی نیست.
عرض کنم که آقایان نمایندگان محترم شاید این
سه چهار روزه در روزنامه ها ملاحظه فرموده اند که در
اطراف نامه آقای جان وایلی سفیر کبیر سابق
امریکا در ایران بکنگره زیاد قلم فرمائی شده ۰۰۰
رئیس - دودقه بیشتر وقت ندارید.

بنده در این مورد بیش از این عرض نمیکنم و با آقایان
اطمینان میدهم همانطوریکه مکرر عرض کردم دلیل
همکاری ما با شما اینست که هر وقت شما هر طرحی
دادید بنده خود همیشه امضاء کرده ام و ولی جناب
آقای دکتر بقائی این را هاش نبود که اینطوری
بکنید الان آقای دکتر مصدق باز هم تکرار کردند.
حالا مردم در خارج اینطور خیال میکنند که ایشان
یک عملی میخواهند بکنند که تمام این گرسنه هاسیر
باشوند. تمام این بیکارها مشغول کار شوند و آقایان
نگذاشتند. در صورتیکه بنده عقیده دارم که اگر
من مانع این کار هستم حاضر بروم در خانه بنشینم شاید
آقایان باشند که این نظر را داشته باشند (دکتر
بقائی - کار اینست که جلو تحریکات حکومت
دیکتاتوری گرفته بشود) بلی آنرا هم بنده باشا
هم عقیده هستم. ملت ایران دیگر هیچ قیمت زیر بار
حکومت دیکتاتوری نمیبرد. (آشتیانی زاده - الان
رفته) (دکتر شایگان - خدمت شما هم خواهند
رسید) خواهید دید که آنروز اکثر این نمایندگان
باشا حاضرند که فداکاری کنند و باید از روی
جنازه شان بگذرند شما هشت نفر تنها نخواهید بود
(دکتر شایگان - متأسفانه دیر خواهد بود) امامطلبی
که میخواستیم عرض کنم
رئیس - دیگر وقت زیادی ندارید آقای
اسلامی

اسلامی - بلی بنده مطالب خیلی زیاد بود
ولی يك موضوع را عرض میکنم و بقیه را میگذارم
برای وقت دیگر و اما موضوع دیگری را که میخواستم
عرض کنم میترسم وقت تمام بشود. الان اطلاع
دادند که يك همه پلس رفته اند به بیمارستانها این
دانشجویانی که در دانشکده پزشکی هستند خواسته اند
بزور بپردازند برای امتحان و من می خواستم عرض کنم
که اگر يك تصادمی بشود بین دانشجویان و پلیس
ممکنست يك اتفاقاتی پیش بیاید. الان رفته اند در
بیمارستان نجات و کافوی نوشته اند که پلیس آمده
آنجا که آنها را بزور ببرد سر جلسه امتحان حالا بنده
صحت و سقمش را نمیدانم. و باین اعتصاب دارند نرسد
سیاسی می دهند در حالی که در این اعتصاب هم مجلس
شورای ملی و هم دولت تصدیق کرد که اینها حق
دارند و کنار آمدند و رفتند سر کلاس ولی وقتی
مصلحت گفتند دیدی ما پیش بردیم به آقای رئیس
دانشکده برخورد کرد. خوب آقا اینها طفلند معلم پدر
روحانی است آمدند گفتند شما در اعتصاب رعایت
دیسپلین را نکردید من نمیدانم دیسپلین یعنی چه؟ اگر
اینها متهم سیاسی هستند و بایک جاهائی بنوبست دارند
قانون هست. اینها را تعقیب کنید ما هم مستحضر
بشویم اما بخود تحریک نکنید اگر يك دانشجویی
گفته است دیدید ما پیش بردیم اینک حرفی نیست.
عرض کنم که آقایان نمایندگان محترم شاید این
سه چهار روزه در روزنامه ها ملاحظه فرموده اند که در
اطراف نامه آقای جان وایلی سفیر کبیر سابق
امریکا در ایران بکنگره زیاد قلم فرمائی شده ۰۰۰
رئیس - دودقه بیشتر وقت ندارید.

اسلامی - شاید متن این نامه بنظر آقایان
نرسیده باشد. بنده متن نامه را پیدا کرده بودم که
اینجا بخوانم ولی چون دوسه ستون روزنامه است
وقت نمیرسد که بخوانم خلاصه آن را عرض میکنم
متن نامه اینکه بنده بدست آوردم در تمام قسمتهایش
هیچ صحبتی از کمک مالی و اقتصادی نیست تمام میگوید که
باز آن کمک نظامی کنیم اسلحه بفرستیم چه بکنیم
و حال اینکه با فرمایشاتی که اعلیحضرت همایونی در
امریکا فرمودند که با کمک مالی و اقتصادی بشود
مرض میکنم که لازم است کمک اقتصادی و مالی بر
کمکهای دیگر مقدم باشد هیچ کمکی تا حالا نشده
است من تعجب میکنم سفیر کبیری که دوسال در این
جا بوده و اوضاع مملکت را دیده در نامه ای که بکنگره
داده هیچ ذکر از کمک اقتصادی بیان نیاورده و
حال اینکه ما همه میدانیم اگر دلشان میسوزد و قرار
است که جلوی سیل کمونیسم گرفته شود باید شکم
مردم را سیر کرد و در درجه اول باید برای اینها
نان داد و گندم خرید ما گندم خریدیم پول دادیم
عقیده بنده این است و عقیده اکثر مردم این است که
باید اول کمک اقتصادی بشود بنده نمیدانم آقای
سفیر کبیر امریکا بی اطلاع هستند یا اینکه بنده
نمیترانم در کمک در آن نامه ذکر از کمک اقتصادی
نکرده شاید هم بنده چون يك قسمت از نامه را از
روزنامه کیهان گرفتم شاید در مقدمه اش ذکر
کرده باشد بهر صورت استدعا میکنم (فرامرزی -
قسمت اقتصادی را کیهان برای خودش برداشته) که
دولت اگر مقتضی میدانند در مجلس علنی توضیحی در
این باب بفرمایند.

صفائی - این کمک از لحاظ ملت ایران نیست
از لحاظ نظامی و برای خودشان است بران خاطر ملت
ایران نباید کمکهای بکنند.

رئیس - آقای اسلامی وقت شما گذشته و
حالا سه نفر از آقایان بعنوان ماده ۹۰ میخواهند اظهاراتی
بکنند ولی فعلا آقای نخست وزیر بیاناتی دارند آقای
نخست وزیر بفرماید

۳- معرفی آقای صادق وثیقی بوزارت اقتصاد
ملی و بیانات آقای نخست وزیر راجع به نفت
اقتصاد ملی معرفت میکنم (مبارک است) چون در
موضوع نفت اشاره شد و اظهار شد از طرف یکی از
آقایان که گزارشاتی را میخواهند ببینند بنده این
موقع را مقتضی میبینم و نظر دولت را بر عرض آقایان
میرسانم نظر دولت این است که چون قضیه نفت از
مسائل مهم مملکتی است و همه آقایان استحضار دارند
در دوره ۱۰ تقنینیه اواخر دوره مطرح شده بود و
مذاکرات ناقص ماند و به نتیجه نرسید و منتهی شد به
خانه دوره تقنینیه در صورتیکه صلاح دولت و مملکت
اینست که تکلیف اینکار معلوم شود (صحیح است)
تقاضای دولت اینست که آقایان موافقت فرمایند
این موضوع جزء دستور واقع شود (دکتر بقائی -
تا جواب ایرادات داده نشود نمیشود مطرح بشود)

مالا عرض میکنم قاضا میشود يك کمیسیون خاصی
برای این موضوع تشکیل شود هر طور که آقایان
صلاح بدانند از شب باز نمایندگان شب از هر شب
دو نفره نفر يك کمیسیون خاصی تشکیل شود آنوقت
تمام مسائل مربوط به نفت و هر ایرادی که بوده است
یا هر لایحه ای که بوده است بآن کمیسیون برود و
دو سه اینکار هم به کمیسیون بیاید.
(دکتر بقائی - تا جواب ایرادات را ندیده
هیچ کمیسیون صلاحیت رسیدگی ندارد) آقا این کار
باید در يك کمیسویی بشود اینجا که نمیشود در تمام
جزئیات وارد شد. خیلی جزئیات هست خیلی مسائل
هست مکاتبات هست گزارشات هست و همه به اختیار
کمیسیون گذاشته میشود و آقایانی که نمایندگان
شعب هستند آنجا تشریف می آورند دولت هم حاضر
است و تمام دوسه و سوابق را می آورند آنجا و
آقایان میبینند و تکلیف این کار را معین میکنند و
بعقیده بنده معوق ماندن این قضیه صلاح مملکت
نیست (صحیح است) و تقاضای دولت این است که به
تشکیل این کمیسیون آقایان تصمیم بفرمایند دولت
هم بوظیفه خودش عمل خواهد کرد امیدوارم آقایان
نمایندگان هم با فکر روشن و نظر خیر خواهانه ای بگذارند
کاملا وارد بشوند و این قضیه معوق را تکلیفش را
تعیین و روشن بفرمایند

۴- بیانات آقایان تیمورتاش - جمال امامی،
شوشتری بعنوان ماده ۹۰ آئین نامه
رئیس - آقای تیمورتاش طبق ماده ۹۰ بیاناتی
دادند (آشتیانی زاده - جناب آقای رئیس وارد دستور
شویم) نه آقا بر طبق ماده ۹۰ صحبت میکنند

تیمورتاش - بنده میخواستم قبل عرض کنم
به عقیده بنده فحش بد است از خدا اگر شود کس
رفیع - خواهش میکنم خدا را مستثنی بکنند
خدا فحش نمیدهد

تیمورتاش - اجازه فرمودید بنظر بنده بیاناتیکه
جناب آقای دکتر مصدق فرمودند و بنده در این جلسه اولین
باری بود که شنیدم و لکن از آقایان نمایندگان شنیدم که
در جلسات دیگر هم ایشان مکرر تکرار فرموده اند
که کواکات ملی منحصر است بعد مددوی (دکتر بقائی -
این حرف را نگفته اند آقا) بنده با این
حرف مخالف و میخوانم عرض کنم که دور از نزاکت
است که چنین فرمایشی بکنند بنده دوسال تمام با
ایشان افتخار همکاری داشتم نمیتوانم باور کنم که
يك چنین بیانی را فرموده باشند البته عقیده آزاد
است و هر کس در بیان عقیده خودش آزاد است ولی
هر کس باید در يك محیط آزادی بیان مطلب بکند
کسانیکه از حکومت و دیکتاتوری خیلی تنفر دارند و
همیشه هم اظهار تنفر می کنند بنظر بنده باید مقدم
باشند و نگذارند و راضی نباشند که ترور عقاید بشود
جناب آقای دکتر مصدق امروز طرحی پیشنهاد فرمودند
که بقول خودشان تا امروز احدی از این طرح مطلع
نبوده است بنده در کمیت و کیفیت این طرح کاری
ندارم و لکن قدر مسلم این است که خلاف طرز عمل

پارلمانی است که بیاید و بفرماید که من از شما
توقع دارم که هیچگونه صحبتی در اطراف این موضوع
نکنید و فقط و فقط رای بدهید که این طرح مورد
قبول هست یا نیست این اساس مطلب است بنظر بنده
اصل عده این است که طرز عمل پارلمانی چنین نیست
بنده بایشان حق جسارت ندارم که بخوانم به ایشان
درس بدهم ولی صحبت این است که بدون این که
طرح مطرح بشود و بدون اینکه خوب و بدش گفته
شود بنظر بنده معقول نیست که این طرح مطرح
بشود اما نکته اساسی دیگر اینکه می بینم هر ساعت
هر آن بوسله انواع مختلف ایجاد تشنج ایجاد دو
دستکی ایجاد نفاق ایجاد کدورت بین اشخاص می
شود منته عظم قاصر است که عرض کنم از کجا سرچشمه
میگیرد و منظور چیست و لکن قدر مسلم این است و
اینها با کمال وضوح عرض میکنم هر کس که باین
تشنج باین اختلافات باین آتشی که امروز میسوزد
دامن بزند قطعاً بر خلاف مصلحت ایران اقدام کرده
است (صحیح است) داستان مجلس مؤسسان خوب
باید (من نبودم) امری است علیحده و جزو برنامه
عمل مجلس نیست مجلس در این زمینه باید رأی بدهد
باید مطرح بشود و خواهد شد اما امروز آمدن و
گفتن الا لله باید این در را ببندید و از این مجلس
مملکت داده اند از ایشان سلب بکنید میگویم این
صلاح کشور نیست (صحیح است) من اینجا
میگویم صلاح کشور نیست حق را که (یعنی یا نا
حق من کاری ندارم) داده شده است به شاه
مملکت در آن واحد از ایشان سلب بکنیم
و این را موجب وسیله يك نفاق و کدورت بیشتری
قرار بدهیم (دکتر بقائی - احسن بر شما) بلی احسن
بر من جناب آقای دکتر بقائی احسن بر من برای
اینکه احساسات شخصی خود را برای صلاح مملکت
زیر پا میگذارم (دکتر بقائی - بنده گفتم احسن
بر شما نگفتم که نه احسن) (زنك رئیس)

رئیس - این ماده ۹۰ است کما اگر نطق کسی
را کسی تعریف کرد در آن قسمت توضیح داده
شود.

تیمورتاش - بنا بر این من استدعا میکنم از
جناب آقای دکتر مصدق با کمال پوزش اگر جسارت
کردم ایشان به مجلس مراجعت بفرمایند (مکی تشریف
دارند دکتر مصدق تا آخرین قطره خوش را میبرد
افتخار ما این است که کشته بشویم در راه آزادی) بهر تقدیر
بنده استدعا میکنم (مکی - مرحوم تیمورتاش هم این
بیانات را در ۱۳۰۴ پشت این تریبون کرد) نگذار
کار با اینجا بکشد که من دهم را باز کنم بنده استدعا
میکنم این طرحی که پیش آمده و این طرح را تقدیم
مجلس کرده اند (فعلا که مورد بحث نیست) آقای
دکتر مصدق تصور بفرمایند که مجلس تصوری در
انجام وظیفه اش میکند تصور این را بفرمایند که
میهن پرستی و وطن پرستی و ریختن خون در راه
آزادی منحصر با افراد مخصوصی است (صحیح است)
(دکتر شایگان - تا مردم چه بگویند)

رئیس - آقای جمال امامی
جمال امامی - هر اصول مسئله ای که وارد
مملکت بدینست میشود قلباً ماست بشود معلوم خودش
را از دست میدهم در قالب تنبیهات و هجوات
و اقراض ما ریخته می شود این بحثی است
که خیلی وسیع است يك روز باید بنشینیم حلای کنیم
این منشاء بدبختی های این مملکت است یکی از آن
اصول مسئله ای که بنام اساس تمدن امروز اغلب ملت
های متدین دنیا قبول کرده اصول دموکراسی و
پارلمانتاریسم است این يك شکل در هر جای دنیا
هست ولی اینجا به آن شکل نیست دموکراسی یعنی
حکومت مردم بوسله قانون، قانون چیست قانون
بندی است قیدی است که برای رفاه جامعه بوسله
افراد جامعه بدست و پای مردم میزند تا تجاوز بر
حقوق دیگران نکنند من از شما اصراف میخوانم
مروت میخوانم شما را بوجدانتان فردی از افراد این
مملکت یا احدی از احاد این مملکت این اصل
را قبول دارد؟ قانون در نظر ما يك هوسی است
یعنی میل ما اگر اجرا نشود آن قانون نیست
شتر قانون را در خانه هر کدام ما بخوابانند رد می
کنیم و این قانون بیچاره جائی ندارد جز اینکه برود
در بیخوله های پائین شهر مسکن کرده و از آنجا بشکل
چاقو کش بشکل دزد بیرون می آید از لابلای اوراق
بشکل ناسزا بیرون می آید این استفاده است که ما از
قانون و دموکراسی کرده ایم خلاصه اش هرج و مرج ما
قانون نمیخواهیم ما امایال خودمان را میخواهیم در لباس
قانون بریزیم این اصول پارلمانتاریسم نیست که رئیس
جبهه آزادیخواهان بپای در مجلس پیشنهاد بکنند و
بگوید اگر چنین نکردید من قهر میکنم میوم آقا
در مجلس اکثریت حاکم است (دکتر بقائی - میخوانم
قهر بکنند برود کعبه ای این خلاف آزادی است) نباید
تهدید بکنند (دکتر شایگان - کجا تهدید کردند؟)
(امامی خونی - آقای دکتر بقائی ساکت باش)
(افشار صادقی - آقای دکتر بقائی بگذار حرفشان
را بزنند) (دکتر بقائی - چشم روشن آقای افشار
صادقی چشم روشن) آقای دکتر بقائی شما که در اروپا
تحصیل فرموده اید این طرز تقدیم يك طرحی است (دکتر
بقائی - کجایش خلاف است) همه جایش از سر تا ته (دکتر
بقائی - خود شما در مجلس طرحی را به ۸۰ امضا رسانیدید)
این غیر از آن است در آن صحبت کردیم حرف زدیم ما
دفاع کردیم این غیر از آن است و در صلاحیت ما نیست
این برخلاف مشروطیت است صحبت اینجاست رفا شما
میدانید ما هم میدانیم صحبت این نیست که قانون فلان
را یاوریم از روز اول هم نمیدانم آقای نخست وزیر چرا
تشریف بردند با ایشان مصلحت اندیشی کردند
چرا با بنده استشاره نکردند که فلان قانون را
یاوریم یا نیاوریم (صحیح است) و بنده مخالفت
میکنم با طرح این قوانین دو سال دیگر از وقت مجلس
باقی است لایحه انتخابات در موقع خودش مطرح می
شود قانون مطبوعات هم که بقتل کافی آزادی دهنده
فحش هم که میدهند چه ایرادی دارد صحابه اگر

